

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 92. — ŠTEV. 92.

NEW YORK, MONDAY, APRIL 20, 1925. — PONDELJEK, 20. APRILA 1925.

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

PROGRAM FRANCOSKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA

Novi francoski ministrski predsednik Painleve bo v torek objavil svojo politiko glede varnosti in financ. — Dol z izdajalcem Caillaux-om! — so kričali vojni veterani. — Rastoča opozicija v senatu. — Socijalisti bodo podpirali novo vlado.

PARIZ, Francija, 19. aprila. — Varnost Francije in rešitev finančnih problemov, s katerimi se mora pečati francoska zakladnica, predstavljata dve najbolj važni točki, s katerima se bo pečala ministrska izjava Painleve-ja v torek. To je bilo sklenjeno včeraj tekom prvih dveh kabinetnih sej nove vlade. Tozadevni dokument bo kratek. Izven teh dveh glavnih vprašanj se ne bo izjava tikala podrobnosti politike novega kabineta.

Vedno naraščajoča ljudska in parlamentarna opozicija proti navzočnosti Caillauxa v kabinetu Painleve-ja je značila politični dan v Franciji. Vojni veterani so vprizorili demonstracijo ob grobu ko so pričeli veterani kričati: — Dol z izdajco Caillauxom!

Nastop Caillauxa na slikah v dveh kino - gledališčih je izzval žvižganje in tulenje. Nepoznanega vojaka, a razpodeli so jih orožniki,

Poslanec Charles Bertrand, predsednik medzavezniške federacije vojnih veteranov, je včeraj obvestil ministrskega predsednika Painleve-ja, da bo formalno protestiral v poslanski zbornici proti temu, da je bil postavljen Caillaux na čelo francoskega finančnega ministrstva.

Voditelji socijalistične stranke so se posvetovali včeraj z ministrskim predsednikom ter se dogovorili z njim, da bodo podpirali novo ministrstvo na temelju deklaracije, katero je izdalo ministrstvo v torek. Socijalisti pa so si rezervirali prostost akcije glede gotovih vprašanj, kojih glavno je vprašanje davka na kapital.

— Progam Painleve-ja je zadovoljiv za nas glede splošnih principov, — je rekel socijalistični voditelj, Leon Blum, po končani konferenci. — Mi ne zahtevamo od kabineta, da izda socijalistično ministrsko izjavo. Dokler se bo držal kabinet programa, sledečega politike Herriota, ga bomo podpirali. Ostajajo pa številne podrobnosti, glede katerih ne more socijalistična stranka soglašati z novo vlado.

Dejstvo, da je prevzel Caillaux finančno ministrstvo, ne bo imelo nobenega neposrednega učinka na pospeševanje končnega glasovanja glede francoskega proračuna, kajti poslanec Vincent Auriol, predsednik finančnega komiteja poslanske zbornice, je objavil včeraj zvečer, da bo naprosil parlament, naj glasuje za provizorične kredite, s pomočjo katerih se bo vodilo naprej zadeve dežele tekom mesecev maja in junija.

Tukajšnji politični krogi so bili včeraj zvečer prepričani, da bo izvoljen prejšnji ministrski predsednik Herriot predsednikom francoske poslanske zbornice. To je služba, ki prinaša na leto 100,000 frankov poleg proste uporabe sijajne palače, v kateri živi predsednik, ki pa mora plačevati precejšen del stroškov vzdržanja.

Herriot je izjavil, da bi rajše potoval in da je njegova želja oditi v Rusijo, da ugotovi tamošnji položaj. Pritisk njegovih koalicijskih prijateljev pa je premagal vse njegove pomisleke.

M. Briand, novi francoski minister za zunanje zadeve, je dobil včeraj naslednjo brzojavko od angleškega zunanjega ministra, Austena Chamberlaina:

Uverjen sem o vašem sodelovanju in o nadaljevanju tesnih in kordijalnih odnošajev, ki so vladali med nama v svetu Lige narodov.

Briand je odgovoril.

— Čestitam samemu sebi, ob novi priliki, da sodelujem z vami glede tesnejših prijateljskih vezi med obema deželama.

“Dolariziranje” evrop. trgovine.

Velika posojila iz Združenih držav “dolarizirajo” evropsko trgovino. — Nad deset tisoč milijonov v privatnih podjetjih v inozemstvu. Domača posojila se zmanjšujejo. — Zaupanje v evropski mir je razvidno iz teh posojil.

WASHINGTON, D. C., 17. apr. Ameriška finančna oblast s svetovnih industrij je razvidna iz števil, katere je objavil trgovinski departament glede investiranja ameriškega kapitala v inozemstvu v prvem četrtletju tekočega leta.

Odhajanje ameriškega kapitala preko narodnih meja smatrajo vladni zastopniki v glavni meri odgovornim za povečanje ameriške inozemske trgovine. — Trgovina sledi dolarju, — je ameriško geslo. Čim bolj pa bodo rasla investiranja v inozemstvu, kot razvidno iz števil, tem večje bodo tudi postajale številke glede eksportne trgovine.

Ameriška investiranja v inozemstvu bodo znašala do konca leta. — po mnenju uradnikov trgovinskega departamenta, — več kot enajst tisoč milijonov dolarjev ter se čeni, da bodo znašale obresti na to svoto, ki se bodo vrnila v Združene države, \$660,000,000 na leto, po šest odstotkov.

Ker pa zahtevajo taka posojila ponavadi več kot šest odstotkov, bo ploha denarja, katerega bo svetovna industrija sipala v blagajne Združenih držav še večja kot \$660,000,000. Vladni izvedenci čenijo, da bodo znašale obresti do tisoč milijonov dolarjev.

Dočim postajajo ameriška investiranja v inozemstvu vedno večja, se tako investiranja v Združene države vedno manjšajo.

Kapital, investiran v inozemstvu, ki sicer vključuje privatna posojila raznim vladam, ne vključuje denarja, katerega je posojila ameriška vlada sama.

Dne 1. januarja se je oficijelno cenilo, da je bilo takrat investiranih v inozemstvu deset tisoč milijonov dolarjev.

Uradniki trgovinskega departamenta nimajo nobenega strahu glede učinkov tega odhajanja kapitala v inozemstvo na ameriške industrije. Povdarjajo, da so takoj kapitalizirali vsa domača podjetja, ki so vredna upoštevanja, kar znači, da je v Združenih državah še obilo kapitala za financiranje tukajšnjih industrijskih podjetij in da se ob istem času tudi lahko “dolarizira” velik odstotek industrij v drugih deželah. Hranilni depoziti v Ameriki rastejo neprestano.

Zaupanje ameriškega kapitala v finančno uravnavo svetovnih zadev je razvidno iz dejstva, da je opaziti vedno manj od vlade zajamčenih posojil in vedno več privatnih. V prvih treh mesecih lanskega leta se je mudilo le eno desetino posojil privatnim podjetjem, a v prvi četrtini tekočega leta pripada ena tretina posojil privatnim podjetjem.

Ameriški kapital je na široko razdeljen, a Evropa vodi vse ostale kontinente. Edino azijsko posojilo v znesku \$125,000,000 je bilo dovoljeno Japonski, za japonska podjetja. Financiralo se je javne utilitete v Evropi in eno posojilo je bilo dano par nemškimi “chain” prodajalnam.

Posojila latinsko-ameriških držav so se izdatno skrčila, kajti v prvih treh mesecih tekočega leta so znašala deset milijonov dolarjev manj kot pa v isti dobi preteklega leta.

NEMŠKA VOLILNA KAMPANJA

Hindenburg je pričel včeraj svojo volilno kampanjo. — General se noče pokoriti managerjem. — Stresemann je izjavil, da so bili krediti v Združenih državah ustavljeni tekom borbe za mesto državnega predsednika.

HANOVER, Nemčija, 19. aprila. — Stari general Hindenburg je privolil v nominacijo za mesto državnega predsednika, kot kandidat monarhističnega in nacionalističnega bloka.

Številni nacionalistični klubi so objavili, da bodo prišli v Hanover na parado, ki bo vprizorjena na čast generalu. Zvečer bo Hindenburg gost takozvanega “bierabend” in ob tej priliki bo imel formalni govor, v katerem bo objavil in orisal svojo politiko.

Ob tej priliki bodo govorili tudi predstavitelji vseh političnih strank, ki predstavljajo skrajno desno krilo v državnem zboru.

Hindenburg premaugje le počasi svoj odpor proti praktični politiki ter je očividno vznemirjen vspricho informalnosti, katerim je neizprosno izpostavljen vsak predsedniški kandidat.

Še malo ni tako popustljiv kot bi želeli njegovi kampanjski voditelji ter se povsem očito upira vsem predlogom tiskovnih agentov nacionalističnega bloka.

POTSDAM, Nemčija, 19. aprila. — Ida von Hindenburg, edina sestra nacionalističnega kandidata, se zelo zanima za njegovo kampanjo, vendar pa izjavlja, da ne bo razočarana, če izpadejo volitve tako ali tako. Božji previdnosti prepušča odločitev, ker je skrajno pobožna.

— Če je božja volja, da naj moj brat povede Nemčijo na pot regeneracije, bo tudi On volil volilce tako, da bodo glasovali za mojega brata, — je izjavila.

Ida von Hindenburg je stara 74 let ter tako podobna svojemu bratu, da so jo že večkrat ogovorili tujci ter jo vprašali, če je v sorodu z maršalom. Ima isti kvadratni obraz in iste žive, modrikasto-sive oči. Ko je bila deklica, je pogosto izjavila, da bo postala rdeči huzar.

Ida von Hindenburg je izjavila, da ji je brat nekoč izjavil, da je njegova najbolj iskrena želja umreti na bojnem polju, da pa ne pričakuje več, da bi se ta njegova želja izpolnila.

BERLIN, Nemčija, 19. aprila. — Minister za zunanje zadeve, Stresemann, je povedal včeraj državnozbornski proračunski komisiji, da je nemško poslaništvo v Washingtonu informiralo zunanji urad, da so bili prekinjeni vsi ameriški krediti za Nemčijo, ker hočejo ameriški finančniki čakati na izid nemških predsedniških volitev, predno bodo sklepali kupčije.

Zunanji urad je naprosil poslanika von Maltzana za natančno tozadevno ugotovilo, a njegov odgovor ni še prišel v Berlin.

Pristna ameriška bo- lezen.

CHICAGO, Ill., 17. aprila. — Dr. William Sadler pravi v svojem poročilu, da zahteva “Americanitis” v tej deželi 240,000 smrtnih slučajev, katere bi bilo mogoče preprečiti. Poročilo potrjuje prvokrat le “domnevano” dejstvo, da umre več Amerikancev v starosti 40 do 50 let na srčnih boleznih, boleznih na ledvicah, kapi in vsled prevelikega pritiska krvi kot pa belcev kateregakoli drugega naroda.

Americanitis imenuje dr. Sadler skupino pojavov, ki povzročajo nepotrebne izgube življenj. Glede tega je rekel: — Naglica, razburjanje, neprestano pehanje ameriškega temperamenta, — vse to je vzrok čudnega in značilnega naraščanja umrljivosti moških v varni starosti med 40 in 50 letom.

Zaročenec — samomorilec ali žrtev zločina.

CHICAGO, Ill., 19. aprila. — Dočim je Miss Brower čakala v cerkvi včeraj popoldne, da se poroči z Walterjem Piske, starim pet in dvajset let, je viselo njegovo truplo na nekem drevesu v bližini Chiller parka. Neidentificirane osebe so se poslužile metode, da ga umore. Ni znano, če je bilo to delo tekmece ali banditov.

Na drevesu ni bilo nikakih znakov, ki bi kazali, da je splezal ženin nanj in policija izjavlja, da ne more biti niti najmanjšega dvoma, da je bil mladi mož umorjen. Njegov avtomobil je našel v bližini trupla neki paznik, a med tem, ko je odhitel paznik a telefonu, je neki nepoznani odvedel avtomobil na drugo mesto.

Soglasno s policijo niso sorodniki odobravali nameravanega zakona, ki je bil sklenjen po kratki snubitvi.

Velike finančne težkoče Italije.

Italijanska vlada je zaprla borzo. — Kriza se je pojavila, ko so se pričeli trgovci boriti proti reformskim postavam.

RIM, Italija, 19. aprila. — Vladni sklep, objavljen v proklamaciji, ki je bila izdana včeraj, da bo delovanje borze po Italiji prekinjeno do srede, razlagajo splošno kot priznanje resnosti položaja, ki se je razvil iz opozicije trgovcev proti vladnim reformnim odredbam. Številni trgovci v Milanu in drugih večjih mestih trdijo, da bo postal položaj še bolj preteč in nevaren, če ne bo vlada brez odloga intervenirala z rešitvijo problema.

Značilna posledica dolge agitacije med borznimi oblastmi je predlog milanskih trgovcev, naj se preloži zopetno odprtje borze na dan 2. maja v namenu, da se nudi finančnim silam dežele zadosti časa, da preiščejo in rešijo težaven problem majske likvidacije, “ki predstavlja izvanredno težaven problem”.

Čeprav se je smatralo zatvorjenje za nekako podaljšanje politične vspricho proslave ustanovitve Rima, se vendar splošno priznava, da se je skušalo s tem nuditi vladi oddih, tekom katerega naj bi rešila tozadevne probleme.

Čeprav trgovci še vedno nasprotujejo regulacijam, ki zahtevajo depeniranje večjih svot denarja za dovoljenje, da tržijo na borzah, je soglasno z listi glavna težkoča pomanjkanje zaupanja ter splošno nezadovoljstvo.

Novi boji v Italiji.

RIM, Italija, 17. aprila. — Diference ki bodo zahtevale osebno intervencijo ministrskega predsednika Mussolinija, so se pojavile med Edmondo Rossionjem, tajnikom fašistovskih delavskih unij ter signorjem Gentile, predsednikom komisije, ki izdeluje predlagano revizijo ustave.

Rossioni se zavzema za načrt, da dobe velike delavske unije večje zastopstvo v parlamentu. Tekom včerajšnjega sestanka je dvignil Gentile obdolžitev, da je Rossioni na neprimeren način objavil podrobnosti svojega načrta. Gentile je izjavil, da je delo komisije privatno, prosto javne razprave ter političnega boja.

Splošna vstaja v Lizboni zatrta.

Čete so zatrle upor, ki je izbruhnil v Lizboni. — Nelojalni deli armade so se udeležili izbruha proti vladi.

LIZBONA, Portugalska, 19. apr. Včeraj jutraj se je pričel revolucionarni izbruh, kojega namen je bil strmoglaviti vlado.

Poulični boji so se završili na različnih točkah Lizbone in razleto se je par granat. Domneva se, da so bile številne osebe ubite ali ranjene.

Gibanje je vodil major Filomeno Camara.

Lojalne čete pa so se zgrnile krog predsednika in vlade ter obkolile Pacoda Rotondo, kjer so se zbrali vstaji. Na tem mestu je prišlo do večjih bojev, v katerih so bile vladne čete znagovite.

Odkar so revolucionarji leta 1916 odstavili kralja Manuela, je bil portugalski narod več kot enkrat vznemirjen vsled revolucionarnih izbruhov, ki pa so bili le krajevne ali lokalne pomena. V prvih letih republike so bile pogoste ropalistične vstaje. Januarnja meseca leta 1919 so se monarhisti polastili severnega dela Portugalske ter ustanovili vlado, ki je trajala en mesec.

Zadnji vstaški poskus je bil vprizorjen dne 7. marca, ko se je trem častnikom izjavilo poskus, da se polaste vojašnice. Tekom pretekega avgusta je bil zatrt poskus, da se uveljavi na Portugalskem komunistično vlado. Dne 20. januarja pa je bil ameriški konzulat v Lizboni zastražen, ker se je domnevalo, da ga hočejo razstreliti inžemski anarhisti.

Amerikanec na čelu radijskega kongresa.

PARIZ, Francija, 19. aprila. — Mednarodni radijski kongres, katerega se udeležuje približno 230 delegatov iz vseh delov sveta, je izvolil včeraj H. Maxima in H. Warnerja, oba iz Hartforda, predsednikom kongresa.

Namen kongresa je skleniti dogovor glede mednarodnih odnošajev, tikajočih se radija.

Rossioni je zanikal, da je neprimerno postal ter rekel, da doleteli članki v listih, katere je imel Gentile v mislih, ne razpravljajo podrobno o delu komisije.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVLJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$17.30 2000 Din. — \$34.40 5000 Din. — \$85.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 1000 dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpoložljiva na zadnje polje in izplačuje “Poštni čekovalni urad”.

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir ..... \$ 9.40 500 lir \$22.50

300 lir ..... \$13.80 1000 lir \$44.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpoložljiva na zadnje polje in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljatelj, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po možnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjev in Lir na sodaj ni stalna, menja se vsakrat in nepredvidljivo; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej, računamo po ceni tistega dne, ko nam pride pošiljatelj denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKRAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE GL.

Denar nam je pošliti najbolje po Domestio Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 6007.

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, president Louis Benedik, treasurer
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leta velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
in Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za nizezstva za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenem nedelji in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi pranje bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

POVRATEK CAILLAUXA

Joseph Caillaux je eden onih maloštevilnih francoskih državnikov, ki imajo pogum uveljavljati davke. Njegova velikanska nepriljubljenost med francoskimi konservativci in njegov trdni oprijem na volje levice imata svoj izvor v isti stvari: — Caillaux je malo pred izbruhom svetovne vojne predlagal dohodninski davek.

Od takega človeka je bilo mogoče pričakovati najhujše. Ko se je leta 1917 odločil Francija, pod diktatorstvom Clemenceauja za vojno do skrajnega konca, mesto za mir potom kompromisa, je bilo treba spraviti s pota Caillauxa, ki se je zavzemal za vse, kar je nasprotovalo interesom in politiki vladajoče skupine. Obdolžen je bil veleizdajstva, zaprl so ga in potem cenzure in oficijelne propagande je bil izpostavljen mogoče najbolj dovršenemu blatenju značilna v modernih časih. Celo njegovi sovražniki v senatu, ki so ga sodili, so priznali, da ni izdajalec. Njegovi prijatelji pa priznavajo odkrito, da je bil zaposlen s temnimi intrigami, ki naj bi dovedle do rešitve Francije in njegovega lastnega poveljstva.

Cela storila aktivnosti Caillauxa najbrž ni še prišla na dan in še vedno smo v preveliki bližini vojaške razgrajenosti, da bi mogli pravilno in nepristransko soditi. Ne motimo pa se, če izjavljamo, da je bila Francija tokom zadnjih dvajset let razcepjena v dve veliki stranki. Ena stranka je bila proruska, proangelska, protinemška, obstoječa iz konservativcev, duhovništva, vojaštva in pariskih politikov, ki so imeli stike z velikimi jeklarskimi in premorskimi sindikati.

Druge stranka pa je bila protiruska, protiangelska in za sporazum z Nemčijo. Obstajala je iz radikalcev, protimilitaristov, antiklerikalcev in pariskih politikov, zvezanih z mednarodnimi financami.

V tej drugi skupini je bil Caillaux brez dvoma najbolj odlična postava. V prvi pa sta bila najbolj odlični postavi Poincare in Millerand in za kratek, dramatičen trenutek, tudi Clemenceau.

Nemška invazija Francije je prisilila vse obstoječe stranke k združenju in dokler je Nemčija povsem očitno vojevala vojno zavojevanja, je trajala tudi ta zveza med različnimi strankami v Franciji. Koncem leta 1916 in leta 1917 pa se je pojavilo v Evropi mrtvilo. Obe, Nemčija in Francija, sta pričeli slabeti in razmišljalo se je o miru potom kompromisa. To je nanovo otvorilo stare strankarske boje v Franciji in več mesecev je bilo dvomljivo, če bodo zmagali oni, ki so se zavzemali za kompromis ali oni, ki so hoteli izvojevati boj do skrajnega konca. Clemenceau se je zavzel za politiko boja do skrajnega konca. Caillaux pa je ustrajal pri svoji kompromisni politiki. Vstop Združenih držav v vojno, s polno vojaško silo, je naklonil zmago stranki, katero je zastopal Clemenceau in Caillaux je bil ne le poražen, temveč tudi onemogel. Vrjetno je, da bi bil izid obraten, če bi Združene države sklenile, da ne pošljejo velike armade v Francijo. V takem slučaju bi se prikazoval Caillaux, ne pa Clemenceau kot resnični rešitelj Francije.

Stranka Clemenceauja, ki je pozneje zavrgla Clemenceauja samega in katero sta vodila Poincare in Millerand, je vladala Franciji, dokler je trajala vojaška premoč Francije. Ta supremacija je temeljila na pomoči ameriških in angleških čet, ki so, s francoskimi četami vred, razorožile Nemce. Kakorhitro pa je bilo uveljavljeno, da ne moreta Anglija in Amerika za vedno uveljaviti vojaško supremacijo Francije v Evropi, je bila konservativna vojaška stranka v Franciji obsojena na smrt. Izročena je bila popolnoma politiki, za kvo izvedenje je bila Francija preslaba. Radi tega so tudi pričeli vsi dosledni opazovalci francoske politike napovedovati vnaprej, pred skoro tremi leti, da se bo vrnil na krmilo Caillaux ali pa vsaj stranka Caillauxa.

Politika Poincareja in Milleranda je bila politika iluzij. Ta politika je temeljila na domnevi, da bo 40.000 Francozov vedno lahko držalo 60.000.000 Nemcev v suženjstvu; domnevala je, da bo Nemčija plačala francoski dolg; domnevala je, da je postalo razpoloženje v Angliji in Ameriki trajno ali permanentno. Ko so se te boje iluzije razblinile v nič, vspricho brutalnih dejstev, je pričela pridobivati na moči "neslavna" stranka, ki se je hotela pogajati z Nemčijo, stranka mož, kio s izjavljali, da mora Francija zadostiti svojim obveznostim. Ti ljudje so izvajali polovično zmago lansko leto. Zasedlovali so napel realistično politiko po Herriotu, a sedaj so prijeli bika za roke ter povzdignili Caillauxa samega.

Najboljši dokaz obsega, do katerega se je obrnila Francija od idej, katere so jo obvladovala od leta 1917 naprej, je pripravljenost Brianda, da igra drugo ulogo v kaletu Caillauxa. Briand ima politično izkušnost in prebrisanost Lloyd George-a. Ničesar ne stori, o čemur domneva, da bi slabo izpadlo za njegovo lastno karijero. Sedemkrat je bil že ministrski predsednik Francije ter ne potrebuje nobene službe v kabinetu mnenega človeka. Če je pogoltnil svoje sovraštvo do Caillauxa, je storil to iz prepričanja, da je politična bodočnost na strani sil Caillauxa.

ZANIMIVI IN KORISTNI PODATKI

(Foreign Language Information Service. — Jugoslav Bureau.)

AMERIŠKO ŠOLSTVO.

Vsaka izmed 48 držav Unije ima svoj posebni šolski sistem. Zvezna vlada nima nikake oblasti nad javnimi šolami v Združenih državah, ako se izvzamejo služaji, ko federalna vlada podpira kake posebne ustanove za strokovno izobrazbo in za poduk poljedelcev. Šolska vzgoja je zato stvar posamezne države. Dolžnost posameznih državnih parlamentov (legislatur) je, da poskrbi za šolski sistem v korist vsem otrokom v državi.

Vrhovne šolske oblasti v vsaki državi so v glavnem dvoje vrste: na eni strani imamo državni šolski svet (State Board of Education) in na drugi strani državni oddelek za šolstvo (State Department of Education). Prvi je zakonodajna in drugi eksekutivna oblast. Board ima splošno kontrolo na šolskim programom: v zmislu ustave in zakonov države. Department of Education pa je urad, ki izvršuje določbe Board-a; načelnik tega urada je najvišji šolski uradnik v državi. Državni šolski sveti obstajajo navadno od petorice do deveterice članov, ki so imenovani ali izvoljeni za dobo od 5 do 7 let.

Državni oddelki za šolstvo so se razvili v vsaki državi na poseben način vzporedno s šolskimi sveti. Glavna njihova naloga je nadziranje ljudskih in srednjih šol. Načelnik nosi naslov State Superintendent of Education ali Commissioner of Education. V splošnem je on izvoljen potom ljudskega glasovanja, v šestorici držav ga governor imenuje in v osmorici držav ga nastavlja Board of Education.

Kakor rečeno, cela država tvori legalno enoto, kar se tiče šolstva. Toda vsaka država prepusti nekatero upravno dolžnost krajevnim enotam. Te krajevne ali mestne enote morajo vzdrževati šole v zmislu pravil, ki jih postavlja državni oddelek za šolstvo, in zato resnična vrednost šol je odvisna od razmer, zanimanja in delavnosti v dotičnem kraju. Krajevne šolske oblasti so razne vrste. Skoraj v vseh državah inkorporirano mesto tvori neodvisno šolsko enoto. Za šolstvo na ozemlju tvorijo šolski okraj v nekaterih državah ruralna občina (township) v drugih državah pa county. Glavni okrajni šolski načelnik (county superintendent) 14.6 odst. potom državnih davke je izvoljen od ljudstva ali pa imekov in prispevkov. 1.5 odst. iz novan od okrajnega šolskega sve-stalnih skladov in najmenih šolskih zemljišč in 7.3 odst. iz drugih virov. V vsaki posamezni državi je to razmerje seveda jako različnih volitev. Izkušnja je učila, da uo. Tako je na pr. država Delawa tako mesto, ki potrebuje izvrware le 5 odst. stroškov pokrila stnega strokovnjaka, je najbolj-potom lokalnih davkov, dočim je, ako ga odgovorni šolski svet 92.8 odst. plačala država. V državi izbere izmed najbolj sposobnih. Kansas pa je bilo ravno narobe. Država Wyoming je 14.7 odst. mnogo slabo naseljenih okrajev z malo šolami, imamo 180.000 šol z enim samim učiteljem. Število teh enozadrednic pa stalno povečana. Tendence je ta, da se manjše šole v istem okraju združijo v večjo osrednjo šolo, ki naj odgovarja mestnim osmorazrednim ljudskim šolam in srednjim šolam (high school.) Imamo sedaj 12.000 takih konsolidiranih šol. Take šole so seveda mnogo izdatnejše kot posamezne male šole; edina težkoča je pri tem daljavanja šolske otroke. Ta problem pa se rešuje s tem, da šola poskrbi za brezplačno prevažanje šolske dece potom avtomobilov. Nekateri države imajo po eno ali dve srednji šoli v vsakem okraju, za katere plačuje vsa county. Nekatere tendence konsolidiranja dovedla to ustanovitve takozvanih junior high schools, ki stojijo sredi med ljudsko šolo in srednjo šolo.

Skupni stroški za šole v Združenih državah so l. 1922. znašali po \$85.76 za vsakega otroka. Seveda v nekaterih državah je bil povprečni strošek mnogo večji, v drugih pa mnogo manjši. Tako je država Arkansas potrošila le po \$24.02 za vsakega otroka, do-

čim povprečni šolski strošek Californije je znašal \$158.45. Stroške za šolo plačuje država, county, township in posebni šolski okraj. V vseh državah prispeva državna uprava gotov del stroškov; razmerje tega državnega prispevka je povsod drugačno. Največji del stroškov pa nosi lokalni šolski okraj. V nekaterih državah se za šolstvo plačuje iz davkov, ki jih nalaga county, v drugih državah pa obstoja še poleg poseben šolski davek.

Država dobiva svoje šolske sklade iz raznih virov. Taki so stalni šolski davki, prispevki iz splošnih državnih dohodkov itd. Kar se tiče stalnih šolskih skladov, isti izvirajo večinoma iz prodaje šolskih zemljišč. Ta šolska zemljišča so javna zemljišča Zdr. Držav, ki jih je kongres podaril mnogim državam v svrhu javnega šolstva. V malo slučajih si je država sama pridržala nekoliko državnih zemljišč v isto svrhu. Izvzemši New England države in nekaj malo drugih držav, kjer ruralna občina (township) tvori enoto civilne vlade in šolske uprave, se v splošnem smatra county kot enota za vzdrževanje šol; le inkorporirana mesta tvorijo neodvisno enoto. Prispevki države za šolstvo omogočujejo enak razvoj šol po vsej državi. Sedanja tendenca je sploh ta, da se državni šolski skladi rabijo v svrhu, da se izenačijo šolske prilike v korist bolj potrebnim občinam.

Kadar lokalni šolski okraj ne more nalagati več davkov in vendarle ni v stanu vzdrževati šolstva na predpisani višini, tedaj posega vmes država, ki prispeva dodatne stroške. Ta pomoč s strani države je vpravičena zlasti iz dveh razlogov. V vsaki državi je nekaj okrajev, kjer se godi velika krivica otrokom vsled neprimernih šolskih prilik. Poglavitni razlog za to je, da narava ni povsod razdelila enako svoje bogastvo in gospodarska pomoč posameznih krajev je različna.

Nekateri okraji lahko vzdržujejo šole pri razmeroma nizkih davkih, zato ker je v njih toliko obdačljive lastnine, dočim drugi okrajine morejo vzdrževati šole niti pri jako visokih davkih. Leta 1922 je 76.6 odstotkov šolskih stroškov bilo plačanih po lokalnih davkih in prispevkih. Čelnik (county superintendent) 14.6 odst. potom državnih davke je izvoljen od ljudstva ali pa imekov in prispevkov. 1.5 odst. iz novan od okrajnega šolskega sve-stalnih skladov in najmenih šolskih zemljišč in 7.3 odst. iz drugih virov. V vsaki posamezni državi je to razmerje seveda jako različnih volitev. Izkušnja je učila, da uo. Tako je na pr. država Delawa tako mesto, ki potrebuje izvrware le 5 odst. stroškov pokrila stnega strokovnjaka, je najbolj-potom lokalnih davkov, dočim je, ako ga odgovorni šolski svet 92.8 odst. plačala država. V državi izbere izmed najbolj sposobnih. Kansas pa je bilo ravno narobe. Država Wyoming je 14.7 odst. mnogo slabo naseljenih okrajev z malo šolami, imamo 180.000 šol z enim samim učiteljem. Število teh enozadrednic pa stalno povečana. Tendence je ta, da se manjše šole v istem okraju združijo v večjo osrednjo šolo, ki naj odgovarja mestnim osmorazrednim ljudskim šolam in srednjim šolam (high school.) Imamo sedaj 12.000 takih konsolidiranih šol. Take šole so seveda mnogo izdatnejše kot posamezne male šole; edina težkoča je pri tem daljavanja šolske otroke. Ta problem pa se rešuje s tem, da šola poskrbi za brezplačno prevažanje šolske dece potom avtomobilov. Nekateri države imajo po eno ali dve srednji šoli v vsakem okraju, za katere plačuje vsa county. Nekatere tendence konsolidiranja dovedla to ustanovitve takozvanih junior high schools, ki stojijo sredi med ljudsko šolo in srednjo šolo.

5000 let star vol.

Odkritje groba v Gizeh, ki je v njem mumija faraona Snofru, vzbujajo v Egiptu veliko napetost. Poroča se, da so odkrili še več drugih znamenitosti. Lord Allenby, ki je bil med prvimi, ki so stopili v globino, javlja, da so našli več kot 8 metrov globoko neko dvorano, v kateri je bila lobanja in parklji vola. Grob sam se nabaja v globočini 28 m. Vol. katerega ostanke so našli, je živel pred 5000 leti.

V Idriji

se je vršil pred dnevi sestanek, ki ga je sklical občinski komisar. Izvoljen je bil odbor, ki ima nalogo proučiti primerno proslavitev 25-letnega vladanja italijanskega kralja. Prebivalstvo pričakuje, da se napravi kaj koristnega, kakor se je izjavil kralj, ki je nasvetoval dobrodelne proslavne naprave.

Peter Zgaga

V listih čitam nasledajo zanimivo in značilno stvarico: Na Dunaju je cerkev sv. Stefana. Na vrhu zvonika pa ni običajnega križa, pač pa kovinast petelin, ki se po vetru obrača.

Neki tujece je vprašal Dunajčana: — Zakaj imate žival na vrhu, ne pa križa?

In Dunajčan mu je odvrnil: — Ja veste, pri nas je tako. Pri nas so na najvišjih mestih vsakovrstne živali in baš to je naš križ.

V kratkem se bo vršila obravnava proti Sjepanu Radiću, katerega dolže vseh mogočih pregreh: da je ščeval vojake proti svojim predpostavljanim, da jih je navajal k dezertaciji, da se je bratil k boljševiški Rusiji, da je imel zveze z Italijo in Madžarsko in da je javno zasmehoval njegovo kraljevsko veličanstvo. To so veliki grehi. Vlada razmišlja, kakšna kazen bi bila najprimernejša zanje.

Po mojem mnenju bi bilo najboljšje, da ga imenuje predsednikom hrvatske republike. V tem slučaju bi bil presneto hitro sit godlje, katero je tako vztrajno kuhal.

V nekem malem mestu v državi Michigan se je vršila jako zanimiva obravnava.

Zakonska žena je tožila svojega moža ter rekla sodniku, da jo uoče ubogati in da ji uoče biti pokoren.

Sodnik je pa kot pameten mož razsodil, da jo mora mož ubogati vsaj en dan v tednu.

Srečen mož, kdo bi ne menjal z njim? Ponavadi morajo zakonski možje ubogati svoje žene po sedem dni v tednu.

Neki ameriški časnikar, ki dobro pozna razmere v Washingtonu, je napisal razpravo o prohibiciji. Omenil je, da je Coolidge tretji predsednik izza uveljavljanja prohibicije. Coolidge res ne zavziva opojnih pijač, dočim se Wilson in Harding nista branila božje kapljice.

Oba, Wilson in Harding sta imela v svoji pisarni posebno omaro, v kateri so se nahajala najbolj izbrana škotska žganja.

Omara in njena vsebina sta bila ožjim prijateljem Wilsona in Hardinga vedno na razpolago. V Združenih državah nihče ne uvažuje prohibicije. Razloček je le ta, da zavziva visoka in bogata gospoda dobro robo, dočim mora navaden delavec strupeno brozgo drago plačati in se zadovoljiti z njo.

V Ameriki bo kmalu odpravljena svoboda govora.

Madžarskemu aristokratu Karolyi-ju niso dovolili, da bi na ameriških tleh govoril o svojih nazorih.

Iti je moral v Kanado in sedaj mora preko meje trobiti, da ga slišijo Amerikanci.

Nadaljni slučaj se je pripetel včeraj v New Yorku. Protestantovski škof William Montgomery Brown je hotel večeraj pridigovati v New Yorku, newyorški škof Manning mu je pa prepovedoval.

Brownu ne bo preostajalo drugega kot prestopiti v kako drugo vero.

Edinole kot odpadnik bo lahko povedal, kaj misli o protestantstvu.

Na Bolgarskem je izbruhnila revolucija. Kralj Boris se pripravila na beg, in če je verjeti poročilom iz Trsta, je že pobegnil. Najbrže bo odšel na Nemško k svojemu očetu.

V nemški republiki imajo kralji še vedno več kredita kot ga imajo po ostalih evropskih monarhijah.

Jugoslavia irredenta.

Smrtna kosa.

V Šklednju pri Trstu je umrl posestnik Bernard Godina-Ban, pri Sv. Ivanu v Trstu je izdihnila Antonija Mahnič, žena Antona Mahniča. — Pokopali so posestnika Ivana Turka v Škorklji, enega najboljših kmetovalcev v tržaški okolici. — V Ilirski Bistrici je umrla družini A. Domladiša, učerka Anka.

V Nabrežini

ip okolici je zadnje čase mnogo slučajev influence in pljučnice. Več oseb je umrlo. V Nabrežini je le en zdravnik, ki je preobložen ze delom. Zato ljudstvo pogreša zdravniške pomoči.

Otrok v vrel vodi.

V Šklednju pri Trstu je padel dveletni Marijan Čarman v kad vrele vode. Otrok so prenesli v tržaško bolnico, kjer je umrl.

S tretjega nadstropja je skočil v Trstu

v ulici Naval 24-letna Elizabeta Casavechia in se je ubila. Stori-la je to po sporu s svojim možem.

Solkanski trgovec skočil v Sočo.

Pred kratkim je opazil mestni komjederec Grajbi, da je v njegovi bližini nekdo skočil v Sočo. Hitel je s svojimi ljudmi do reke in potegnili so iz vode 46-letnega A. Goloba, trgovca iz Solkana, žu mrtvega. Baje je Golob že dalje časa kazal, da je zmešan in v živčnem napadu se je zagnal v vodo. Pokopali so ga v Solkanu.

Italijanske vojašnice v Postojni.

Sedaj gradijo v Postojni štiri infanterijske vojašnice. Te dni so pričeli že z zgradbami za artilerijske vojašnice ob poti proti Kačji vasi. Kakor se vidi, hoče Italija držati ob meji veliko vojaško silo.

Pred poroto v Trstu

je bil obsojen natakari Mario Gruden iz Trsta na 8 let zaporu, ker je na parniku Lloydove družbe ustrelil brodogovnega inšpektorja Karla Ferleza, kateri ga je hotel kaznovati. Gruden je bil uslužben na Lloydovih parnikih.

5000 lir za Lego

je votal goriški občinski svet v svoji seji 23. marca. Ob tej priliki je z navdušenjem župan Rombig proslavljal zasluge Lega in njeno misijo med Geričani. Ob-ljubil je, da dobi tudi društvo "Dante Alighieri", enako svoto. Niso baš velike svote, toda ako se vpošteva, kako mestni zastop ob drugih prilikah toži, da nima sredstev za najnujnejše potrebe, pomeni dar 5000 lir navadno za-pravljjanje občinskega denarja. Toda Gorica stoji na mejni straži in njena dolžnost je, pomagati "asimilirati" drugorodec! To nalogo po vrši sedaj Lega z vsem pritiskom; zato jo podpira tudi goriški mestni svet. Tako meni stari Jurij Rombig in njegovi tovariši!

Idrijski rudnik

daje državi velike dobičke. To je bilo že večkrat ugotovljeno potom visokih državnih funkcijonarjev. Te dni je imel v rimski zbornici minister za narodno gospodarstvo Nava govor, v katerem je omenil tudi idrijski rudnik, izvaja joč, da rudnik v državi upravi izbornu uspeva in da ekonomski rezultati presegajo vsako pričakovanje. Rudnik daje državi na leto mnogo denarja, ali kako pa je z rudarji? Prav bi bilo, da bi bila uprava lepše postopala z njimi in jih boljše plačala.

NAJBOLJŠO PRILIKO

za obisk stare domovine nudi Vam veliki izlet v Jugoslavijo, katerega priredi naš zavod z najlepšim in najudobnejšim parnikom —

"PARIS" dne 16. maja.

Vse potnike bo spremljal en naših v tem skušenih uradnikov do Ljubljane oziroma Zagreba.

Odložite se pravočasno da Vam zamoremo preskrbeti najlepše kabine.

Poslušite se te izvanredno prilike in pišite za nadaljnj navodila na:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Fr. Milčinski:

Ptički brez gnezda

(Nadaljevanje.)

Drugače Peter! Ta je vesela zavriskal, kadar je poskočil voz, nemara bi ga celo veselilo, če bi se prevrnili. — Srečali so kmeta, ki je kimal na svojem koleslju; pa je nikalo Petra, da mu zakliče: Oče! Kmetič bi se zbudil in prestrašen vprašal: Kaj pa je? — in Peter bi pokazal na kolo in rekel: Kolo se vrtilo! — To bi bilo smešno! Toda bal se je mrkega mojstra. — Za mojstrom hrbtom je kazal psoj razkrceni, ma prstoma rogovilo, kar od praveka sem smatra pasji rod za najkrušnejšo žalitev, ki je ni moč molče prenašati. Poleg je v večjem očesom opazoval sadje na obcestnem drevju.

Tako so se počasi pritresli do Dolenjevasi.

Pire ni bil pozabil, kako neprijazno se je bil zadnjič poslovil od tete. Kaj naj ji reče? Da bi le že minilo prve pol ure. . .

Vozjč je rekel "oha!" in voz je obstal pred hišo.

Na pragu se je prikazala teta Mica. Plosnila je v roko in zaklicala: — Bala je tukaj in ženin — nevesta, kje si?

Pire se je skobacal z voza in je slovesno stopil k teti, da jo ogovori z izbrano besedo, ki naj bi uravnila njuno razmerje nekevarno njegovemu stališču tako, da bi bilo prav na obe strani.

Toda teta Mica mu je stisnila roko: — Bog daj! — in mu prekrizala lepo namero, obrniti se k Petru, ki je z neizrečenim začudenjem opazoval hlapca, ki je izpregal konja.

— Pazi, da te konj ne kopitne tja pod nos! Semkaj stopi, griža ljubljanska; čakaj, pri nas te že spitačo!

Te besede so zaščegetale mojstra Pire. Mar je pri meni stradal? so se mislil in že se je hotel oglašati s stvarnim popravkom, toda ta čas je od vrta semkaj pritekla žena, ogorela je bila, smejala se je ji lica, objela ga je čez rami in se z njim zasukala. Tudi zanj je imel Pire pripravljeno primerno pridigo o dolžnostih žene, ali ko ga je žena vrtila — k tej polki se ne bi kaj prilegla resna beseda, pa jo je opustil.

Koj za Pirevo mamo je od vrta sem prihajala še neka osebnost: mlad, golokot možič v škornjih, z modrim predpasnikom. Pire ga skoraj ni spoznal: ta-le kmetiček, ali je Tonček, ali ni?

Resnično je bil Tonček, in sram ga je bilo in bal se je. Mati mu je stopila naproti, ga prijala za roko in privlekla pred očeta. — No, zdaj pa le govori!

Tonček je povesenih oči zdrdral priučeno molitvico: — Ljubi oče, odpustite mi! Občam vam, da vam z obilno pridonostjo povrnem veliko škodo, ki sem vam jo naredil. — Mama je rekla "no!" in ga dregnila v pleča; v sled te izpodbude je ujel očeto roko in jo poljubil.

Posebno lep govor, oster in pretresljiv je bil Pire namenil sinu, govor namenjen iz zaslužene graje, zlatih nauk in povzdgojanja samega sebe. Toda ko je bil Tonček pritisnil svoj emok na očeto roko, je smatral mučno ceremonijo za končano in se je obrnil kakor blisk k Petru in ga vprašal: — Ali ste dobro vozili? Kedar jaz vozim, beži konj kakor vlak. Boš videl, kakšen imam bič. — In že sta se izgubila.

Teti je tudi bilo že nemara dovolj ceremonij, pa je povabila Pirea in vse v hišo, da se malo okrepčajo.

Pireu se je zdelo: Tako delajo z mano, kakor sami hočejo! Pa se je vdal in so šli v hišo, kjer jih je pozdravila dobro naložena miza. Tončka in Petra je bilo treba seveda posebe klicati, ker sta šla ogledovat bič, in za bičem zrebička in za zrebičkom backa in za backom zaječka. O, kako je strmel Peter, kako je požiral slino!

Drugi dan si je Pire uredil svojo delavnico. Dela ni pogrešal, za zaječek so mu nametali na kup kar deset parov domačih čevljev in škornjev, da se jih umili.

Toda ni utegnil.

Spravljali so otavo, modro nebo je bilo prepreženo z onimi nežnimi, pernatimi oblaki, ki naznajo dež, in hiteti je bilo treba, da se danes pride seno pod streho. — Pa stopita še vidva pomagat! — je rekla Pireva možu, — ti in Peter, saj vidiš, kako se mudi z delom!

— Nisem vajen, — je ugovarjal Pire.

— Obratati boš že znal, — je odvrnila Pireva. — Tako boš delal kakor drugi.

Mojster Pire in vajence Peter sta dobila vsak svoje grablje in sta stopila v vrsto, ki je obračala otavo in jo potem grabila na kupa. Spetno je bilo, hiteli so, komaj so utegnili si brisati debele znojne kaplje s čela in vratu. — Tonček je vozil z lojtrami, važno je sedel na vozu, samozavestno je vladal vpreženi par s hi in bistahor, in če je vozil pod drevesom, ni nobenkrat pozabil flikniti z bičem v zeleno perje nad glavo. — Glej ga, ptiča! — si je mislil čevljar, kako se nosi! — skoro se mu je zamerjalo, da ima fant odličnejši posel nego on.

Naložili so seno in ga spravili domov in ko se je ponoči usul dež se je še čevljarju dobro zdelo, da je svoj konec pripomogel k delu.

Sledeči dan je deževalo; mlatili so in čistili žito; čevljarja je dvignilo s stola in je stopil pogledat, kako delajo — vse mu je bilo tuje in novo.

Tonček se je možko vrtel okoli dela in delavev. Očeta se ni bas raveselil bolj kratke mu je daljal odgovore — toda oče je hotel še pod kozolec, kaj je v stantih in Tonček — hočeš nočeš — ga je moral spremljati. — Čudno, vse je vedel ta fant! Mojster Pire ni ti ni ločil ječmena od pšenice, fant pa je še to imel v glavi, koliko so ene stvari vsejale, koliko druge, in koliko bo pridelka.

Ko sta se vrnila na pod — glej ga spaka, Peter s silnim navdušenjem suče kljuko pri čistilnici. Že ga je hotel mojster zapoditi nazaj v delavnico pa se je premislil — naj bo danes!

Prišla je nedelja in so šli zjutraj vkupe k šesti maši; teta Mica in Pireva mama sta sedli v klop, Tonček je šel pred oltar, čevljar pod kor. Po maši so postali pred cerkvijo: birič je klical oblastvene ukaze. Potem so krenili domov.

Tonček je bil vsem dobro znan. Oče Pire je gledal in se čudil: ali je to tisti zanikarni, potuhnjeni šolarček, kakršnega se je kazal v Ljubljani in ki je na njem očetova roka poskušala vse vzgojne načine, pa brez uspeha?

Pot se je vlekl po gričku navzdol skoz gozd. Spotoma je pravila teta, kako je nagajal dež, ko so sejali repo — da bo krompir gnul, če bo toliko moče — in da je kravar pijanec. Tonček ji je zgovorno pomagal pri pripovedovanju, ali ko je pripovedoval, ni nikoli pogledal očeta, le materi so veljale besede in teti.

Nič me nima rad, si je mislil Pire.

Doma so zajtrkovali. Tonček je urno popil svoje mleko in s kruhom v roki smuknil skoz dur; ko je bil zunaj, je za sabo poklical Petra. Ali namesto Petra, mu je sledil oče. — Čakaj, Tonček, mi boš kaj pokazal okoli hiše!

Oče se je sila zanimal za njegovo bič, in ni bilo drugače, moral ga je pokazati. Imeniten je bil ta bič, kupil ga je Tonček sam, in je bil iz lesa, ki mu pravijo koprivovec in ne rase v naših krajih. Ni kar tako z bičevniki! Tri dni ga je imel zakopanega v mastnem gnoju, potem ga je še namazal z oljem, zdaj pa je prožen, da se ga lahko ovije okrog prsta.

Ali je malo strmel oče Pire, ko je poslušal vso to modrost?

Prišla sta v hlev. Tonček je ni bil več tako skop z besedami, ali pri zrebičku, tam se mu je šele odprl jez zgovornosti, tam, in v živahnem pripovedovanju se je celo spozabil, da je prijel očeta za roko. Škoda zrebička, ki je ta-

ko lep in ga bodo še pogrešali, zakaj konj rjave gre v leta, zrebiček bi se pa lahko že čez eno leto privajal k delu. . .

Oče Pire je rekel napol v šali: — Kaj pa, če kupim jaz zrebička od tete?

Kako so se takrat zaiskrile Tončku oči!

— Če ga kupim, lahko ostane pri hiši, — je rekel oče.

— Ali je res, ata? — je vzkliknil Tonček in s takim zaupanjem pogledal očeta v oči, kakor še nikoli, obero ga je prijel za roko in se pritisnil k njemu. Potem pa ga je nenadno prijel, da je izpuštil očeto roko, mu plašno pogledal v obraz in ga vprašal: — Al iste še hudi, ata?

Pa ata ni bil več hud — zrebiček ju je poravnal.

Kaj je rekel prijazni gospod nadstražnik in kako imenitno je napredoval Stanko.

Pirevo stanovanje v Korenovi hiši ni stalo dolgo prazno, že drugi teden se je vanj priselila stranka, ki se ni sama nič manj čudila temu dejstvu, nego se mu je čudila Nanča.

Stranka ta je bila Koemurjeva in je Nanča imela zdaj pri njej svojo hrano. Stvar je bil uravnaval dobrovoljni gospod nadstražnik Kobilica, ki ga je bila sodnija postavila Nanči za novega kuratorja.

Poklical jo je bil predse in Nanča je prišla, prežeta svetega strahu in globokega spoštovanja. Počastil jo je z gospodično in jo je prosil, naj izvoli sesti, pa je šlo kar gladko: Nanča je na vse, kar jo je vprašal ali nasvetoval, odgovarjala z "Ja!"

Postavili so me vam ob stran kakor nekakšnega svetovaleca, — je prišel. — Meni je prav, če je vam prav. Če bi imeli moža, bi se mož brigal za vas. Ker ste si pa izvolili častiti samski stan, kaj ne? — je pa moja ta skrb.

— Ja, — je rekla Nanča in kar toplo ji je postalo samega počaščenja.

— Veste, ji je razlagal gospod Kobilica, — nerodno je, da nimate nikogar v hiši, da bi vam bil v silo na pomoč. Tako sami ste, zapuščeni, smilite se mi!

Nanča je uvidela, da je to res, in je pritrdila: — Ja!

— Verjemite, kar težko mi je. Mene bi bilo strah, ali vas ni, gospodična?

— Ja, — je rekla Nanča in se spominjala rajnega brata Antona in njegovih polnočnih posetov — na, in zdaj ima celo dva na onem svetu, da ji lahko hodita ponoči v vas.

— Ti komedija ti, in če zbolite, kaj potem?

— Ja!

— Kar dobim vam kakega človeka v hišo, saj je Pirevo stanovanje prosto — tako bo najbolje.

— Ja, — je rekla Nanča in je bila prepričana, da je vse zlato, kar govori prijazni gospod nadstražnik.

Le-ta se je popraskal za desnim ušesom. Kaj pravite, če bi. . .

— Ja, — je vljundno pritrdila Nanča, še preden je končal gospod Kobilica svoj preudarek.

— No, potem sva si pa snakih misli! Sestra je le sestra, kaj ne? Obe vkupe bosta laže živeli, kakor vsaka zase. Saj sem vedel, da imate dobro arce, zelo me veseli, da se nisem motil.

Nanča se je zavzela: ali so to res njene misli? Tako se ji je zdelo, kakor da jo gospod Kobilica ponosu navzgor boža. Pa se vendar ni mogla ustaviti njegovi silni ljubeznivosti. Pravkar ji je bil pihnil mogočen oblak dima v lice, kaj nato pa vzkliknil: — Oprostite, gospodična! Skoz okno vržem, pipo grdo! — In že je eno roko del na naslonilo, kakor bi hotel vstati, pa je Nanča kar glasno postala same prijaznosti in mu ubranila.

(Nadaljevanje prihodnj.)

Kako je praznaprav v Rusiji?

V zadnjih tednih prihajajo znova neugodnejše vesti iz Rusije. Predvsem se je zopet poslabšalo stanje s prehrano, mnoge gubernije gladujejo, javlja se, da je stototisek otrok brez zadostnih živil. Po velikih mestih vlada pomanjkanje živil, osobito kruha. Vesti trdijo, da je ponekod delavstvo poskušalo strajkati, da so se pred pekarnami vršile demonstracije, da je morala vlada skleniti dnevne krušne množine opravčevati v posebnih proglaših, ki pa niso pomirili. Trdi se naravnost, da vlada v večjih ruskih mestih popolnoma tako razpoložena kakor 1. 1917. pred onimi usodnimi revolucijskimi dnevi in da pojavi nezadovoljnosti in nereda spominjajo na dogodke pred 11. marcem 1917. leta.

Seveda je težko kontrolirati, koliko se s temi poročili pretirava; da pa je stanje prehrane faktično izredno neugodno, tega ne prikrivajo niti sovjetski viri. Vnanje posojilo, na katerega stavi sovjetska vlada glavne svoje nade, je še vedno le predmet pogajanj, ki pa ne obetajo uspehov; brez posojila pa sovjetsko gospodarstvo samo vegetira in se nikakor ne more popraviti.

Jedro nevarnosti za stabilnost sedanje situacije pa je na kmetih. Od tamkaj sicer ne more sovjetom pretiti efektiven poraz, toda sovjeti se bojijo vasi baš v sled pa silnege odpora, na katerega zadenejo tamkaj vse sovjetske odredbe. Lahko se reče, da obvladuje vso boljševiško politiko tekom zadnjih mesecev skrb za to, kako za vsako ceno pridobiti kmetstvo prebivalstvo. Toda vse ne pomaga; odkar so znane volilno-reformne odredbe dale več prostosti nestrankarskim kandidatom, se je pokazalo, da velikanška večina vaškega prebivalstva nasprotuje sovjetom; celo v največjih mestih, kjer so kadri komunizma in kjer si prebivalstvo ne upa verjeti v volilno prostost, je glasovalo do 60 odst. volilcev za nekomunistične nadstrankarje.

Iz raznih pojavov se jasno vidi, kak strah ima sovjetska vlada pred eventualnim prevratom. Značilna je odredba, po kateri morajo vsi bivši graščaki, ki so izgubili lastništvo nad svojimi veleposesti, a ki so ostali na njih kot najemniki, oziroma upravitelji, sedaj zapustiti svoja mesta in se preseliti popolnoma drugam.

V vojski je Frunze po vladnih navodilih dal odstaviti vse poveljnike ter vojaške funkcionarje, ki so veljali kot pristaši Trockega.

In naposled čudna afera s Trockim samim! Že dalje časa se vzdržujejo v izvenruskem časopisju vesti, da je Trocki nemadoma izginil iz svojega bivališča v Kavkaziji in da manjkajo vsakršne sledi za njim; trdilo se je, da so ga odvedle sovjetske oblasti same ter ga dale na tihem — usmrtiti.

Sovjetsko poslaništvo v Rigi je

sicer naposled dalo te vesti demantirati, ali objavilo vendarle, da je Trocki nekam izginil iz Sahluma, da pa se bo vsekakor, in to kmalu, pajavil v Moskvi. Baje je Trocki brzojavno sporočil vladi v Moskvo, da želi prisostvovati sejam komunističnega kongresa. Ko pa je dobil negativen odgovor je sklenil odpotovati brez vladnega dovoljenja. Odsel je v avtomobilu do Novorosijska, kjer je nameraval nadaljevati vožnjo z vlakom. Toda od tu neha vsakršna sled za njim. Trdi se, da so ga tu prijeli ter odpeljali.

Znano je, da se sovjetski vodje silno boje Trockega. Prav tako je tudi znano, da je Trocki izredno energična in borbeno natura. Vzpričo tega je verjetno, da je res prišlo do odločilnega konflikta med vlado in Trockim.

Napačno bi bilo, na temelju vsega tega pričakovati neposrednega prevratnega gibanja v Rusiji. Nedvomno pa je, da imamo opraviti z resničnimi znaki pričetka njegovega propada.

Ženski dan v japonskem parlamentu.

Pestro sliko je nudila pred kratkim japonska poslanska zbornica v Tokiu. Mnogo žensk in deklet je prišlo v zbornico v svoji pestri narodni noši. Deklice so dale male poslanke listke in majne zastavice in jih prosile, naj se zavzamejo za njihove pravice. Na dnevnem redu so bili namreč trije zakoni, ki se bavijo s pravica mi žensk na Japonskem. En predlog zahteva volilno pravico za ženske, drugi, naj se razveljavi določba, ki preprečuje ženskemu spolu udeležbo na političnih shodih, tretji zakonski načrt pa predlaga za žensko isto višjo šolsko naobrazbo kakor za moške. Ker je vse te predloge stavila le manjšina, je takojšnji sprejem zakonov izključen, vendar so ženske demonstrirale na takto originalen način za svoje pravice.

Možnost kolonizacije Novaje zemlje.

Sovjeti so poslali v severne pokrajine Rusije znanstveno ekspedicijo, ki naj preišče tamošnje razmere. Ekspedicija se je te dni povrnila v Leningrad in podala sovjetom izčrpano poročilo. Preiskala je tudi nekaj doslej neznanih krajev na otoku Novaji zemlji v Lednem morju. Ekspedicija naglašja v svojem poročilu možnost koloniziranja tega otoka. Novaja zemlja je bogata na razni divjačini z izvrstnim krznom. V ustju Pečore je odkrila štiri velika ležišča premoga, na polotoku Koli ob reki Popaji pa železne in bakrene rude.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA 'GLAS NARODA' NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Nova britanska pomorska postojanka

Angleška poslanska zbornica per vladno akcijo. Prvi lord mornarice je naglašal, da trdnjava Singapur nikakor ne bo pomenila pretirne zoper Japonsko, neki drugi govorniki konservativne stranke je zagovarjal vladno odločitev s stališča Avstralije in Nove Zelandije; dejal je, da hoče Avstralija ostati dežela bele rase in da bi bila brez obrambe v slučaju napada, ker bi ji angleška mornarica ne mogla priti na pomoč.

Nemško časopisje.

V Nemčiji izhaja danes 3152 listov, od teh na Pruskem 1772, Bavarskem 413, Wuerttembergem 176, Saksonskem 232, Badenem 141, Hesenskem 77, v Meklenburgu 31, Turingniji 123, Braunschweigu 27, Anhaltu 21 in enkrat na teden, 275 dvakrat, 606 trikrat, 80 štirikrat in 7 petkrat. Hamburgu 22. Po šestkrat na teden jih izhaja 1834, 144 sedemkrat, 58 več kot sedemkrat, 177 "Frankfurter Zeitung" in "Kölnische Zeitung" izhaja po 19 krat na teden.

POZDRAV.

Predno odpotujem s parnikom Martha Washington in staro domovino, pozdravljam vse rojake širom Amerike, posebno pa mojo sestro in družino, ter se ji zahvaljujem za vse.

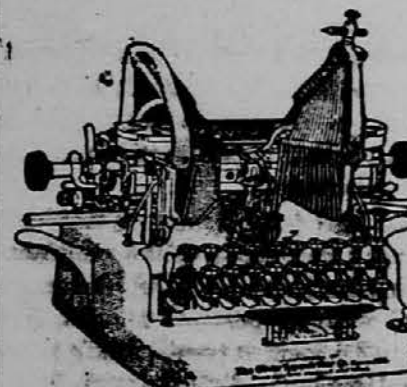
Ivan Palčić.

Slovensko Amer. Koledar za leto 1925

smo že skoro razprodali. V kratkem času smo ga prodali več tisoč. Kdor ga hoče imeti, naj ga takoj naroči, ker ga je le še par sto izvodov zalogi. Cena s poštino vred 40 CENTOV.

Oni naši zastopniki, ki še niso naročili koledarjev, naj se požurijo, da ne bo prepozno.

SLOVENIC PUBLISHING CO., 82 Cortlandt St., N. Y. C.

Posebna ponudba našim čitateljem

Prenovljeni pisalni stroj "OLIVER" \$20.
B stročico za slovenske črke, č, š, ž — \$25.00

'OLIVER' PISALNI STROJI SO ZNANI NAJBOLJ TRPEZNI

Pisati na pisalni stroj ni nikakoli umetnost, Takoj lahko vsak piše. Hitrost pisanja dobite v roko.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Nove pošiljativne knjig.

Prejeli smo veliko zanimivih in poučnih knjig in jih prodajamo po označenih cenah.

Po teh knjigah smo imeli mnogo vprašanj, zato ne odlašajte z naročilom, da katere ne znanjaka, predno dobimo vaše naročilo.

Z naročilom pošljite potrebno svoto bodisi v money ordrom, v znakah ali gotov denar v savarovanem pisnu na:

GLAS NARODA, 82 Cortlandt St., New York

Prekijajte namno oglaš o novih knjigah

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

POUČNE KNJIGE:

Kneippov domači zdravnik \$1.25
Naša zdravila ..... .50
Najboljša slovenska kuharica z mnogimi slikami, obsega 668 strani 5.00
Nemško slovenski besednjak, (Wolf-Cigale), 2 trdo vezani knjigi, skupaj 2226 strani 7.00
Jugoslavija, 3. zveki, zemljepisni, statistični in gospodarski pregled in —
Zgodovina SHS, 3. zveki, zgodovinski podati ki Jugoslovancov in Slovanov sploh na Balkanu. Zelo zanimivo za vsakega Jugoslavana 3.25

POVESTI:

Pabijola ali cerkev v Katakombah 45
Gadje gnezdo, povest iz dni trpljenja in nad. Trdo vezano ..... .75
Hadki Murat, Tolstojeva povest, prevel Levstik. —
Kraljica mučenica, trdo vezano ..... .80
Kresalo duhov, trdo vezano ..... .70
Kamiki, povest iz ruskega ..... .70

Mi plačamo poštino.

Industrijalni problemi Anglije.

Angleži vidijo bližajoči se polom, če bo ostala trgovina igrača v rokah nasprotujoćih si strank. — Poostreno po-vojno tekmovanje povzroča skrb vsem industrijam. — Angleži se boje v glavnem Nemčije, nato Francije in tudi Italije. — Alarmisti vidijo v kontinentalnem tekmovanju počasno uničenje angleške prosperitete.

Poroča John Balderston.

LONDON, Anglija, 16. aprila. V prejšnjem članku sem razpravljao o pripravah za možni boj, s katerimi so zaposlene velike angleške strokovne unije in orisal sem glavne zahteve, katere se stavlja in napore, da se stvari splošno zveže dveh milijonov in pol unijah delavcev, ki bi lahko paralizirali narod potom generalne stavke, da izsilijo uveljavljanje plač kot bi jih predpisal "delavski generalni štab".

Kljub opoziciji konservativnih delavskih voditeljev proti takemu koraku in kljub vrjetnosti, da se bo ta načrt izjalovil vsled ljubosumnosti med unijami, so prilike konfliktov med delavci in delodajalci dovolj resne. Med letoma 1920 in 1924 je bila skrajna tedenska plača kakih dvanajst milijonov angleških delavcev v angleških industrijah od dveh tisoč milijonov angleških funtov na en tisoč milijonov funtov in to tudi nudi dovolj povoda za vzmetenje.

Ministrski predsednik Baldwin govori o industrijalni revoluciji, skozi katero gre Anglija in njegov poziv na sodelovanje med delodajalci in delavci je našel precej odmeva po celi državi. Če pa se hoče preprečiti velike stavke, se bo to zgodilo le radi inozemskega tekmovanja z angleškimi industrijami, posebno tekmovanja Nemčijo. To tekmovanje je predramilo čeli narod, delavce in delodajalce ter vzbudilo bojazen, da je angleška industrija obsojena na smrt če bodo velike industrije še dolgo igrače v rokah strankarskih bojev in strasti.

Vse industrije se morajo pečati z istim problemom v poostrenem po-vojnem tekmovanju. Narodi kot Francija in Italija, kojih malovredne valute dajejo eksportni trgovini umetno področje in se v hujši meri Nemčiji, koje notranji in zunanji dolg sta bila uničena in kjer so se delavci trudili za mezde, nepoznane v Angliji od sredine prejšnjega stoletja, — vse to duši počasi angleško prosperiteto, če smemo verjeti alarmistom.

Te stvari zahtevajo tudi nove in bolj uspešne metode izdelovanja in trgovine in najbolj ne-uspešna stvar v angleških industrijah so, — kot priznavate obe strani — vedno ponavljajoči se konflikti med kapitalom in delom.

Ena konkretna primerna nevarnost, ki preti angleški industriji, se je pripetila pretekli teden, ko se je poverilo nemškimi ladjedelnicam v Hamburgu grajenje petih motornih ladij.

Ze več let se je izvajalo ves mogoči pritisk, da se zgradi teh pet angleških ladij v angleških ladjedelnicah, a razlika med angleškimi in nemškimi cenami je bila prevelika in naročniki so se odločili za "domoljubno ekonomijo".

Nemške ladjedelnice v Hamburgu bodo zgradile te ladje za skupno svoto 300.000 funtov manj kot pa zahtevanih v najnižji angleški ponudbi.

Ladjedelništvo je v Angliji ena omih industrij, v katerih bi se izsililo višje plače potom kombiniranega pritiska vseh delavskih organizacij, če bi obveljali načrti delavskega levega krila.

Kotlariji zahtevajo po deset šilingov več na teden kot pa jih dobivajo sedaj. Lastniki ladjedelnic ne izjavljajo, da izvršujejo le dve tretini dela, ki so ga izvrševali pred vojno, da imajo manjše dobičke ali nikakih in da bi ne pomenjale višje plače ničesar drugega kot stagnacijo in nezaposlenje. Kljub temu pa je temeljna medna pristojbina v ladjedelniški industriji neizmerno nizka,

ker znaša le 45 šilingov, to je manj kot \$11 na teden za polni čas odraslih delavcev.

Izplača se podrobno zasledovati povest, zakaj ni mogla nobena angleška ladjedelnica, čeprav dobi delavce po \$11 na teden, zagotoviti si kontrakta za zgraditev petih angleških ladij. Kar je resnično glede ladjedelništva, je v manjši meri tudi resnično glede drugih industrij in to nam tudi pojasnjuje panično "zdrževalno gibanje", katero je inavguriral ministrski predsednik in katero so odobrili Thomas, MacDonald, Hodges in drugi konservativni delavski voditelji.

Kako je mogoče nemškimi ladjedelnicam izvršiti delo za ceno, za katero bi angleške ladjedelnice ne mogle sprejeti kontrakta, čeprav bi ničesar ne plačevale svojim delavcem? Nemška ladjedelnica v Hamburgu je bila ustanovljena šele leta 1920. V manj kot petih letih pa je postala največja ladjedelnica na kontinentu. Specializirala se je v motornih ladjah in temu dejstvu pripisujejo analitiki njen sedanji mednarodni sloves. Inozemska naročila za motorne ladje so pričela prihajati pred tremi leti, najprvo iz Nizozemske in nato iz Švedske. Ta ladjedelnica gradi za Švedsko dve največji motorni ladji na svetu, vsaka po 20.600 ton prostornine. J. L. Garvin pravi v zvezi s tem: — Kmalu po vojni, tekom najhujšega časa nezaposlenosti in trgovske depresije, je šla Anglija v Nemčijo, da gradi ladje boječnosti.

Vredno je tudi navesti Garvinovo analizo načina, kako je nemška ladjedelnica v štirih letih porazila angleško industrijo, ki je bila najbolj uspešna na svetu skoraj celo stoletje.

Kaj je skrivnost te največje čepav najmlajše velike kontinentalne ladjedelnice? Del skrivnosti tiči v njeni posebni tehniki, a v še večji meri v tesnih stikih z dobavljačimi industrijami, v temelju, na katerem je bila ustanovljena.

Zvezana je na tesen način z vsemi temeljnimi industrijami in podjetji. Hamburg-Amerika črta dale ladjedelniško delo. Generalna električna družba v Berlinu dobavlja Diesel stroje za najnižje mogoče cene. Predvsem pa stoji za Nemško ladjedelnico v Hamburgu največji nemški železni in jeklarski sindikati, predvsem pa "Naprave dobrega upanja" v Oberhusen.

Ta mogočna kombinacija ne dobavlja le večino jekla, katero se rabi v ladjedelnici, temveč tudi izdelka, kolikor pa mogoče, materiala in dovršeni produkt. To se vrši v Oberhusen, kjer so mezde nižje kot pa v Hamburgu.

Potom te metode je pocenjena osnovna produkcija delov, pocenjen je njih prevoz na pozorišče graditve ter pocenjeno tudi sestavljanje. Vseoposod je opaziti ekonomijo z denarjem in časom, — pri osnovnih materialih, pri transportaciji, strojih celem procesu konstrukcije, od prvega poteka pa do konca, ko se izpremeni železno rudo v jeklo ter splava na širno morje motorna ladja, ki pomenja zadnjo besedo v ladjedelništvu.

Kumulativna ekonomije s stroški, v čudovitem kompleksu naporov ustvari tako ladjo, — polno znanosti in iznajdb, — iz surovin, nahajajočih se v globlji zemlji. Tekom petih let pokusov ni uprava Nemških ladjedelnic v Hamburgu izgubila niti trenutka, da izboljša svoje delo z vsako ladjo, ki jo zgradi in uspe-

he znanosti se spaja s praktičnimi izkustvami.

Nizke plače in dolge ure pridejo seveda tudi v poštev. Niso pa bile odločilne glede zgrajenja petih ladij s skupnim prihrankom 300.000 funtov pod najnižjo angleško ponudbo. V tem tudi ne tiči nikakršna sreča. Lord Fisher je rekel nekoč: — To, kar se smatra za vražjo srečo, je le skrbna pozornost za podrobnosti.

Uspeh Nemških ladjedelnic je triumf specializacije in kombinacije; neumorne intelektualne energije pri upravi medsebojno spojenih sil. Na kratko rečeno je nemška industrija na občudovanja vreden način organizirana v globini.

Zastopniki delodajalcev in delavcev v angleški ladjedelniški industriji, stremeni vsled sile te uspešne nemške ofenzive, so pričeli razpravljati, kako bi se mogli zediniti, v interesu obeh. Privrati se je konservativni ministrski predsednik, v družbi konservativnega časopisa, stremil ter priznal, da ne zadene krivda izključno le delavcev in strokovnih uni, ki morejo priznati, da je treba marljivo delati, da se reši pogina industrijo, vsled kojega poloma bi trpela kapital in delo na enak način.

Garvin je označil položaj na naslednji način:

Delo duši svoje lastno življenje potom sistema, — kot ga ne pozna druga tekmovalna država, — omejevanja proizvodov, ovrnanja izboljšanj, povečanja stroškov produkcije in oviranja produktivnosti. Na drugi strani pa ni mogoče niti za trenutek trditi, da je kazal angleški kapital kot tak izza vojne le sence možnosti in energije, ki je bila neobhodno potrebna vsprico velikanskega tekmovanja v po-vojni dobi.

Ker so delodajalci povabili strokovne unije na posvetovanje, moramo najprvo razpravljati o položaju ladjedelniških industrij. Gotova stvar je, da ne morejo rešiti svojega lastnega dela problema razven če dosežejo večji sporazum z drugimi industrijami, po nemškem vzorcu.

Videli smo, kako bistveno je bil od prvega pričetka napredek Nemških ladjedelnic v Hamburgu odvisev od uspešnega sodelovanja cele serije faktorjev, ki so vsi poslovali vzajemno v nameri, da ojačajo drug drugega, — premog, železo in jeklo, transport, znanstvena koncentracija pa petrolejske stroje, tehnična oprema ladjedelnic ter zasigurno podpora ladjedelcev.

Kaj pa se je zgodilo v Angliji? Razpršeno lastništvo angleških premogovnikov predstavlja samoposebi velika škoda. Razcepjeno stanje naših železnih in jeklarskih industrij je še hujše. Nismo se pričeli niti bližati neobhodno potrebnemu stanju konsolidacije. Lokalna trmoglavost, ki odlikuje nas, je očitno preveč močna.

Slučne primere bi lahko navedli tudi iz drugih industrij. Neuspešne, starinske metode pri proizvodnji premoga so dovedle do delnega poloma, ki ogroža trajnost angleškega eksporta premoga in Anglija je izgubila znanje trge, ki so bili varni skozi generacije. Vsprico vedno naraščajočega tekmovanja iz Ruhrja bo angleška jeklarska industrija v teku enega leta ali dveh v slabšem stanju kot so druge industrije. Povrh vsega pa še preti splošna stavka.

Baldwin, na kojega strani stoji polovica konservativnih delavskih voditeljev, hoče uveljaviti popolnoma nov sistem industrije v Angliji, s pomočjo katerega bi dala potrebne koncesije tako kapital kot delo. Zastarele metode in stare predsodke morajo opustiti tako delavci kot delodajalci. Če dobivajo delavci večje plače, morajo delati bolj trdo ter opustiti vse vrste omejitev proizvodnje, ki so sedaj na dnevnem redu.

To izjavljajo bolj inteligentni delodajalci in znamenje časa je, da je pričelo "desno krilo" dela kazati lahne znake simpatij z dogovorom. Iz vrst delavstva pa prihaja odgovor, da se velike industrije upravlja na neuspešen način, da se morajo delodajalci

naučiti nemških in ameriških naukov, da dobe iz dela ljudi najboljše uspeh ter zagotove najvišje možne plače.

Eno prizadevanje Baldwinja je, da ustanovi trajne svete eksekutivnih zastopstev v industrijah, pri katerih bi bili zastopani tako gospodarji kot delavci in kojih namen bi bil uveljavljati odredbe v interesu vseh prizadetih.

Vsled velikega udarca, katerega je dobila angleška ladjedelniška industrija, ko je bilo poverjeno grajenje petih ladij nemški trdki, se bodo vršili prihodnji teden formalni sestanki, sklicani od delodajalcev in odobreni živahno od delavcev. To bo prva konferenca med delodajalci in uslužbenci, na kateri bosta obe strani razpravljali, kako bi bilo mogoče dobiti zanje dela, da bo mogoče plačevati dividende in plače.

Del angleške industrije in del angleškega dela se je pričel zavedati dejstva, da bi bilo brez koristi razpravljati o relativnem odstotku skupnih dohodkov, ki se razdele na mezde in dividende, če ne bo nikakih plač in nikakih dividend.

Vsled razširjenja tega razpoloženja, pod vodstvom Baldwinja, je vrjetno, da še stoji Anglija na pragu dobe velikih stavk, čeprav bo trajala še naprej beda med industrijalnim prebivalstvom in čeprav je življenjski standard delavcev nižji kot je bil pred vojno.

Blazna mati je zastupila 6 otrok.

Blazna mati stara 28 let je baje zastupila šest otrok in dva odrasla. — Bila je baje plen halucinacij.

ST. PAUL, Nebraska, 19. apr. Mrs. Emanuel Torenson, stara osem in dvajset let, žena nekega sekcijskega formana, se nahaja danes v okrajni jetnišnici, obdolžena zastupljenja osemih oseb, namreč lastnih otrok, svojega prvega moža, matere, slednjega in treh tujih otrok.

Kot se domneva, da je duševno neodgovorna, jo bodo odvedli v umobolnico. Tako je izjavil okrajni pravnik Howard.

Nadaljni njen otrok, kojega ime ni znano, je baje umrl vsled strupa, katerega mu je dala Mrs. Torenson. Okrajni pravnik je izjavil, da je ženska skrajno stojična in da ni hotela podati nobenega ugotovila z izjemo izjave, "da je eden mojih otrok umrl pred kratkim vsled krčev".

Oblasti pravijo, da se je pričela preiskava pred nekoliko tremi tedni. Okrajni pravnik izjavlja, da je osumljena pred kratkim obiskala družino Irwina Knotta v Darnesburg in da sta dva otroka te družine takoj zbolela na krčih. Oboleli so baje zavili nekaj pogače, katero jim je dala Mrs. Torenson. Preiskave so pokazale, da je vsebovala pogača strup. Nato se je nadaljevalo s preiskavami, ki so dovedle do aretacije Mrs. Torenson.

Osumljeno dolže naslednjih zločinov: — Zastupljenja Joe Weldmanna, njenega prvega moža, ki je umrl septembra meseca leta 1920; Mrs. Viljemina Weldmann, njene tate, ki je umrla kmalu po smrti svojega sina; Minnie Weldmann, stare šest let, ki je umrla septembra leta 1920; Dolores Torenson, hčerke iz drugega zakona, ki je umrla februarja meseca 1924; Viole Cooper, hčerke sestre Mrs. Weldmann, ki je umrla koncem julija leta 1918; Ruth Brook, stare manj kot eno leto, ki je umrla februarja meseca leta 1923 in smrti nadaljnjega neidentificiranega otroka.

50 zamorcev utonilo.

Kakor poročajo iz Johannesburga v Južni Afriki, je utonilo 50 zamorcev v reki Tugeli, ki je silno narasla vsled deževja. Tudi več belokožcev se pogrcia.

Rumunska zadržuje odgovor.

BUKAREŠTA, Rumunska, 17. aprila. — Tukaj ne pričakujejo, da bi rumunska vlada odgovorila preje kot po poteku dveh tednov na komunikacijo glede dolga, katero ji je pred več dnevi izročil Peter Augustus Jay, ameriški poslanik.

Stroški tornada.

CHICAGO, Ill., 19. aprila. — Trgovske hiše v Murphysboro, Ill., ki so imele skoro en milijon dolarjev škode vsled tornada, ki je divjal preko mesta pred enim mesecem, bodo dobile le nekaj preko \$120.000 zavarovalnine, kot je bilo objavljeno po pregledu povzročene škode.

Ironija usode.

BRIDGEPORT, Conn., 19. apr. Oscar Palmquist, ki je preživel potop "Titanica", ko se je vzdrl na površini vode številne ure v Severnem Atlantiku, ko je zadel "Titanica" na ledeno goro pred trinajstimi leti, je utonil v šest čevljev globoki vodi v Bearsley parku, najbrž ob priliki obletnice potopa velikega parnika v noči 14. do 15. aprila leta 1912.

Njegovo truplo so našli večeraj. Pogrešali so ga od 28. marea naprej ko je potegnil dvatedensko plačo od Connecticut Electric Co., pri kateri je bil uslužben. Svoji gospodinji je rekel, da gre na počitnice in da ne ve, kedar se bo vrnil.

Smrt znanega češkega medicina.

V Pragi je pred kratkim preminul v 78. letu svojega življenja univerzitetni profesor in bivši vodja dermatološke in sifilidološke klinike na medicinski fakulteti Karlovske vsučilišča, dr. Vitslav Janovsky. Pokojnik spada med najizrazitejše osebnosti češke zdravniške stroke in je bil učenjak svetovnega slovesa.

Leta 1872 se je habilitiral za historijo medicine na praški univerzi in deset let pozneje je postal primarij splošne bolnice v Pragi. Bil je v svoji stroki zelo mnogostranski ter se je zelo zanimal tudi za socijalni položaj zdravniškega stanu. Napisal je mnogo razprav v raznih jezikih.

Kot venerolog se je proslavil na mnogih kongresih zdravniške vede. Umrl je kot član številnih svetovnih zdravniških korporacij.

Letošnje Nobelove nagrade.

Komisija za razdeljevanje petih Nobelovih nagrad za leto 1925 v Stockholmju je določila vsega skupaj 590.825 švedskih kron.

Znan pisatelj.

Michael Arlen je napisal knjigo "The Green Hat", ki je postala kmalu znana po vsem civiliziranem svetu.

Zastopniki "Glas Naroda"

Zastopniki kateri so pooblašeni za izdajo "Glas Naroda". Vsek zastopnik izda potrdilo na svojo, katero je prejel. Zastopnik ne more toplo priporočati.

Naročnina za "Glas Naroda" je? Za eno leto \$6.00; za pol leta \$3.00; za štiri mesece \$2.00; za četrt leta 1.50. Naročnina za Evropo je \$7. za eno leto. California: San Francisco, Jacob Lamm. Colorado: Denver, Frank Strahar; Leadville, M. Yarnall; Pueblo, Peter O'Leary, John

Kretanje parnikov - Shipping News

21. aprila: Belgeland, Cherbourg in Antwerp.
22. aprila: Mauritania, Cherbourg; Suffren, Havre.
23. aprila: Paris, Havre; Homeric, Cherbourg; Orduna, Cherbourg; Pres. Roosevelt, Cherbourg in Bremen.
24. aprila: Lapland, Cherbourg in Antwerp; Luetsow, Bremen.
25. aprila: Aquitania, Cherbourg.
26. aprila: Ohio, Cherbourg in Hamburg; Albert Ballin, Boulogne in Hamburg.
27. maja: Leviathan, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; Rotterdam, Rotterdam; Minnekanda, Boulogne.
28. maja: Resolute, Cherbourg, Hamburg; — Stuttgart, Cherbourg, Bremen.
29. maja: Berengaria, Cherbourg; La Savoie, Havre; Pres. Harding, Cherbourg, Bremen; Arabic, Cherbourg; Hamburg.
30. maja: Zealand, Cherbourg in Antwerp.
31. maja: Olympic, Cherbourg; France, Havre; Veendam, Rotterdam; Duilo, Genoa.
1. junija: Pres. Wilson, Trst.
2. junija: Mauritania, Cherbourg.

14. maja: De Grasse, Havre; Columbus, Cherbourg; Bremen; Deutschland, Boulogne, Hamburg.
15. maja: Paris, Havre. — S tem parnikom bo spremljal potnike uradni tvež Frank Sakser State Bank.
19. maja: Relliance, Cherbourg, Hamburg; Bremen, Bremen.
20. maja: Aquitania, Cherbourg; America, Cherbourg in Bremen.
21. maja: Pittsburgh, Cherbourg, Antwerp.
22. maja: Leviathan, Cherbourg; Majestic, Cherbourg; New Amsterdam, Rotterdam; Ocea, Cherbourg; Colmbo, Genoa; Andania, Cherbourg in Hamburg.
23. maja: Muenchen, Cherbourg, Bremen.
24. maja: Berengaria, Cherbourg; Suffren, Havre.
25. maja: Belgeland, Cherbourg; Antwerp; Cl-vland, Boulogne, Hamburg.
26. maja: Olympic, Cherbourg; France, Havre; President Roosevelt, Cherbourg, Bremen; Orduna, Cherbourg; Minnekanda, Boulogne.
27. junija: Pres. Wilson, Trst; s tem parnikom bo spremljal potnike uradni tvež Frank Sakser State Bank.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je na tanočno poučen o potnih listih, prti lugi in drugih staveh.

Pojasnili, ki vam jih zamoremo dati velen naše dolgoletne izkušnje vam bodo gotovo v korist; tudi priporočamo vedno le prvostanske parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Glasom nove naselniške postavke ki je stopila v veljavo s 1. julijem 1924, zamorejo tudi nedržavljeni dobiti dovoljenje ostati v domovini eno leto in ako potrebno tudi deli; tozadevna dovoljenja izdaja generalni naselniški komisar Washington, D. C. Prošnjo za tako dovoljenje se lahko napravi tudi v New Yorku pred odpotovanjem, ter se pošlje prošlca v stari kraj glas som nanovejšo odredbo.

KAKO DOBITI SVOJE IZ STAREGA KRAJA

Kdor želi dobiti sorodnika ali svojca iz starega kraja, naj nam prej piše za pojasnila. Iz Jugosla vije bo pripisanih in prihodnjih treh letih, od 1. julija 1924 naprej vsako leto po 871 priseljencev.

Ameriški državljani pa zamorejo dobiti sem zene in otroke do 18. leta brez, da bi bili šteti v kvoto. T rolene osebe se tudi ne štejejo v kvoto. Stariši in otroci od 18. do 21. leta ameriških državljanov p imajo prednost v kvoti. Pišite nam pojasnila.

Prodajamo vozne liste na vse proge; tudi preko Trsta zamorejo Jugoslovani sedaj potovati.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in obrtnike, pri katerih kupujete ali naročate in ste s njih postrežbo zadovoljni, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste vstregli vsem.

Uprava "Glas Naroda"

Še nekaj iztisov - Slovensko-Amerikanskega Koledarja za leto 1925

imamo v zalogi. Vsebuje izvrstno čtivo, krasne slike in razne druge zanimivosti.

Stane 40 centov.

Kdor ga hoče imeti, naj ga takoj naroči pri:

Slovenic Publishing Co.
82 Cortlandt Street
New York

"GLAS NARODA", THE BEST JUGOSLAV ADVERTISING MEDIUM

ROLE za PIANO

SLOV. IN HRVATSKO
dobi pri:
NAVINEK-POTOKAR
331 Grosse St., Cincinnati, Pa. i
dobi pri:
FISITE PO NOVI GENIK.

Prav vsakdo—

kdor kaj liče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo prisnava, da imajo čudovit uspeh —

MALE OGLASI

v "Glas Naroda"